

#POZHAJ BÓH časopis evangelijskih serbow

7. číslo

Budušin, junij 1954

Létnik 4

Bibliske rozpominanje

Ja a mój dom chcemoj Bohu Knjezej služić / Joz. 24, 15.

Wo tutym temacie budže so, da-li Boh, na našim serbskim cyrkwińskim dniu w Rakecaen rěčeć, a chcemy so naděć a sebi přeć, zo by tam prawje wjele posluharjow bylo, kiž bychu potom tež činjerjo słowa byli. My wšitcy přichadžamy z doma, ze swojego doma, a pońdžemy zaso wročo do swojego doma. My Serbja mamy džé hišće druhe słowo za tutu węć: chěža, a woznamjenimy z tym twar, snano samo rjany, haj wulkotny twar, po planje mudreje hlojčki a z wustojnej ruku zhotowany. My prajimy: W tutej chěži bydlu, bydla tež druzy ludžo; my prajimy runje tak: W tutej chěži so derje bydlí abo tež nic, za tym, hač ma tuton twar swoje dobroty abo njedostatki. Ale něsto druhe je to: To je moj dom, tu sym doma, tu so čuju domjacy. Wo jstwje tutoho twara wisa drje hrončko: Mij dom moj hrod; nictò njeby rozumil, by-li tam stało: moja chěža moj hrod. My prajimy: Dom a svět: z jednym slowom: My rozznawamy chěžu a dom. Chěža može drje być a chce tež być dom, ale bjeze wšeho njeje chěža dom. Dom je za nas samsne kaž tole rjane słowo domizna a woznamjenja něsto nutřkowne, předewšem něsto rjane, wo nutřkownym zbožu swěđcace. My přejem v wšitkim chěžam, w kotrychž ludžo bydla, zo bychu z nich domy były. Tak wěnujemy słowo stareho Jozuwa tež wosebje młodym člowjekam na jich wěrowanskir. dniu, a woni sebi to tež husto sami přeja: woni su znajmjeňša ménjenja, kak rjenje mělo to być, zo měli swój dom, prawy dom,

hdžež je wopravdże tak: Doma, doma rjenje je. A štož młodži ludžo sebi mysla a přeja, to dyrbjeli my stari wo wjelebole a lěpje wěđeć, dokelž směmy jo měć!

Tohodla so tež napinamy z dobrym prawom, zo by naša chěža dom była. Kelko wudawkow sebi młodži ludžo w tutym nastupanju činja, derje wěđo, zo chce wjele być za tajki dom. Wězo je tež dosé młodych ludži, kotriž tak z prozdnymaj rukomaj započinaju, so njestarajo wo to, hač je tam što doma abo nic, a my jich tuteje lochkeje myslje dla wobzarujemy. Sto do wudawkow, samo woporow, staršej na so bjerjetaj, zo byštaj swojemu džescu dom přihotowało, a džeco mělo jimaj za to jara džakowne być. Runje tu je tak, zo je koždemu započatk čežki, znajmjeňša rozsudny, husto za cyle žiwjenje. To ženje njeje snadna węć, hač so młodži ludžo tam doma čuja, a to chce tola rěkać: zbožowri, abo nic. Často džé prenje čeže nastawaja, ani w najbožownišch domach přeco slónčko njeswěći. Tež tam so pokazuje, zo žiwjenja njemylena radosć so žanemu smjertnemu njedostawa. Sto do čežkikh pruwowanjow maja tu a tam domy přetrać w běhu časow! Kak minu so sony wo njemylenym zbožu! Mamy dosć přičiny, so na Jezusowe słowo wo mudrym mužu dopominać, kiž svoj dom na skalu twardeje (Sć. swj. Mat. 7, 24).

K tomu je Jozuwa tu radu dal: Ja a moj dom chcemoj Bohu Knjezej služić. Tole słwo je we wjacorym nastupanju ważne: To, zo wón wěđeše, zo so lud jako

cylk k Bohu njewobroći, ale zo je koždemu jednotliwemu rozsud na položeny: Činče, štož chceće, ja tež činju, štož mam za prawe. Dale: Jednotliwy sam a jeho dom ma po puću do zboža doprědka hić. A k tomu słušeše tehdy a słuša džensa zmužitosć, kotraž přeciwo zwjeršnosći swoje žiwjenje rjaduje. Jozuwa běše w cylym swojim žiwjenju z přikladnym wjednikom swojego luda byl, ale najzmužiši skutk jeho žiwjenja bě, jako swojemu ludej přiwoła: Wuzwolće sebi, komu chceće služić, ja pak a moj dom chcemoj Bohu Knjezej služić. Jeho dom dyrbješe Boži dom być, hěta Boža mjez člowjekami. Nic jeno člowjekojo dyrbjachu tanbydlić, ale tež Boh, jeho wola měješe so ze sprawnym, pobožnym swojbnym žiwjenjom jawić, to bě poslednja rada tutoho stareho ludoweho wjednika. Bjez toho zo by jo raznje wuprajil, won wěđeše, što jeho, što koždemu ludej tyje: Z domom, ze svojbu so lud twari. Komuž tuta svojba słuži, tomu skončnje cyly lud hołduje. Słužić pak rěka, so po něčoji wili měć. Bohu služić potajkim: po Božej woli činić. Jozuwa drje jo njepraješe, ale won wěđeše: Słužimy-li Bohu, služi won nam, won je za nas. Ja njejsym přišol, zo bych sebi dal služić, ale zo bych služil, mělo nam znate Jezusowe słowo być. Ow wy žohnowane člowjeske domy, hdžež tak jel

A hišće to: Jozuwa njerjekny: My budžemy, ale: my chcemy! Won znaješe člowjekowu wutrobū, zo je čelo słabe, zo husto při mjenje a bole dobrej woli wo (Pokročowanje z 1. str.)

Bibliske hrono na měsac junij 1954:

Njewérće koždemu duchu, ale spytajće duchow, hač su wot Boha

Witajće do Rakec na cyrkwinski dźen!

Wésće zaso dosć Serbow pojédze na němski ewangelski cyrkwinski dźen do Lipska. A to so tež hodź. Ale my ewangelscy Serbjia so wjeselimi, zo mamy tež swój cyrkwinski dźen. Won drje njeje tajke hoibrskie předewzaće k. iż němski cyrkwinski dźen. W Božim kralestwie pak so ženje nje jedna wo wysoke ličby a wo wakownu wulkosć a krasnosć. Ale hdźež 2 abo 3, 20 abo 30, 200 abo 300, 2000 abo 3000 su zhromadženi w Jezusowym mjenje, je won wsridź mjez nimi. A to je naša nadžija za Lipsk runje tak kaž za Rakecy!

Wažne je, zo wy wšitcy, kótrymž to možno budže, přińdžeć! Rakecy njedźelu, 27. junija, na was čakaju! —

Zwisk ze železnici je scéhowacy: Z Budyšina w 8.37 hodź, do Rakec w 9.26 hodź. Škoda je, zo čah z Wojerec hižo tak zahe wotjedźe, mjenujcy w 4.46 hodź, won je w Rakecach w 5.35 hodź. A wotjēc možeće do Budyšina

z Rakec w 16.56 a 19.06 hodź a do Wojerec w 19.35 hodź.

Najwjetši dźel pak z druhami wozydlami, z kolesami abo pěši přińdže. Wo jedne prosymy: Njech kóždy za wobjed lžicu sobu přinjese. Na tym přeco po-

brachuje! Koždy njech po najlepšim wědomju z časom swoju stačansku winowatosć na dnju ludoweho woprašenja dopjelni.

A nětko prošeće wo rjane wjedro a Bože žohnowanie za cyłe předewzaće!

La.

Boži dom w Rakecach

Cyrkwinske dny

Koždy čas ma swój wosebitý raz pobožnego žiwjenja. Tak běše předadwi čas doba slavných předorjow. Tež Serbjia mějachu tajkich. Z džakom džensa na nich spominamy: Imiš, Jakub, Wařar, Moric Domaška - Budesčanski a druzy.

Džensa so po wšem zdaću žiwjenje cyrkwii nježorli kaž předy w přením rjedże z předowanja, ale drje bole z chutneho slědženja a rozpominanja, kaž so to najjas-

nišo jewi w cyrkwinskih dnjach a ewangelskich akademijach. Cyrkej njemože dale z boka stać, ale dyrbi so ze wšej swěru a sprocniwe bědžić wo nowe poznaće a zjawne skutkowanje.

To chcyštej nam předowanji swjatkow prajić.

„Ja chcu wuleć swojego ducha na wšo čelo!“ Potajkim nimaju jenož duchowni zamołwitosć za to, štož so na duchownym polu stawa a mělo so stać, ale wšitcy

wěrjacy. Na němskich cyrkwinskih dnjach zetkamy so z wuznamnymi lajkami, kotřiž wědza husto dosć wažne słwo prajić. To njech je naše prōcowanie, zo bychmy tež našich serbskich lajkow z jich mjelčenja wuwabili.

„Won je dał někotrych za japoštołów, někotrych za profetow, někotrych za ewangelistow někotrych pak za pastyrjow a wucherjow.“ Wšitko zastojnsta, kiž nas z čicheje stwički a zahrodki wuwedu do swěta.

Cyrkwinske dny a ewangelske akademije su džensa te možnoty, hdźež možemy „sine ira et studio“, bjez hněwa a napjatosće, posluchać a rěčeć. Žane wažne prašenje njesmě nam přečežke, žane přeniske, žane přenjelube, žane přeloskočiwe, žane přestrašne być, zo njebychmy so z nim zaběrali. Boh chce wěrnost a prawdosć, a tuž mamy so wo to prōcować. K tomu p-trjebamy pilnosć a duchownu hibičiwość. Hladać, pytać, slědžić, přemyslować — a potom tež rěčeć.

A to wšitko w lubosći!

Boh daj, zo by Rakečanski cyrkwinski dźen 1954 k tomu znowa přinošował!

W.

wodne a přihotowanske słwo, zo bychmy wšitcy na tuton dźen šli z wotewrjenej wutrobu: Ja a mój dom smój hotowaj, zo bychmoj tebi služiloj, ty Knježe wšeho swěta!

M-a.

Burski statok w Rakecach

Z našich wosadow a ze světa

Minakal. Wot pondziale, 17. 5., hač do njedžele Rogate, 23. 5. 54, běše w našej wosadze ewangelizacija. Zeňdzechmy so koždy wječor w 20 hodž. w Božim domje. Přindzechu zwjetša jenož či kiž hewak tež kemši chodža. Duchowny Pietsch (jeho nan běše Serb z Budyšina) praješe mjez druhim na koncu: Čas tak mjenowanych „rjanych“ předowanjoj je nimo. Bože slovo rěci přeco wosobinsce ke koždemu. — W tym tci špak! Njedželu Rogate wuhotowachu pozawnisca z Budyšina nam Božu službu. Na serbske wukładowanje teksta z Jezajasa njejsmy zabyli: „Přetož runje jako dešč a sněh z njebjes pada a so tam njewroči, chiba zo přeť zemju napoji a ju plodnu scini, zo wšo z njeje rosće, zo dawa symjo k syću a chlēb k jědži; tak dyrbi slovo, kotrež z mojeho erta wuńdže, tež być; wone njedyrbi so ke mni bjez płoda wrócić, ale scinić. štož ja chcu měć; a dyrbi so jemu radžić, k čemuž ja jen pošlał sym.“ (Jezajas 55. 10 a 11.) *

Znaty probst **D. Grüber** je ew. konsistorstwo w Barlinje prosyl, zo bychu jeho wot zastojnsta probsta cyrkwe swj. Marje a duchownego tam wuswobodžil. D. Grüber chce so na wuslužbu podać a so w přichodže jenož podpěranju hubjenych a přesče-

hanych wěnować. Hač D. Grüber tež zastojnsto zastuperja ewangelske cyrkwe w Němskej pili knježerstwa NDR zloži, njeje hišće wujasnene. Propst Grüber je so w předowanju a wondano před bramborskej synodu w Spandawje jara jasne přečiwo wojnskym škaranjem a přihotam wuprajil. Podamy wučah z jeho narče: Jako so konferenca štyrjoch ministrow z wulkich mocnarstwów w Berlinje wotměwaše, raz zastupnik vječorneje delegacie k wodzaczemu cyrkwinskemu wjednikej praješe: „My so džiwamy, zo Němcy njedokumentuja sylnišu volu za jednotu a swobodu!“ Ja bych jemu wotmožil: „Hdyž mužojo a žony za jednotu a swobodu dokumentuja, budžea tak difamowani, zo ani sucheje nitki na nich njewostanje!“ Tomu tak je, lubi přečeljo, njetrjeba być z ēkajkim wěščerjom, zo by njewědžał, štož jutře wěste nowinarstwo wo tutym kongresu přinjese. — Abo so zamjelči, to je najloše wašnje abo woni pobija kóždeho, kiž je tu rěčal, kaž činjachu to ze mnu we wječornych nowinach, hdjež pisaju, zo steju pod měrom konfesijow, zo sym někak wotwisy, njewém pak, kak. Lubi přečeljo! Konfesionalny měr, docyla w swětowych nahladach, njejsym ženje mylił. Ale tu dže wo něšto druhe, zo snano za krót-

ki čas na nas što přindže. A potom hroźne wotuća. To pak njechamy.

Ja wěruju, zo to prěnje, štož žadamy tež wot tutoho kongresa, zo maju wšitke eksperimenty a wšitke eksplozije atomowych bombow a wodzikowych bombow přestać.

Wondano čitach wot jedneho wučeneho slědžerja atomoweje bomby, kiž je wo tym pisal: „Och, to su njezboža, kiž so w koždym zawodže stawaju!“ — Wójna za nas njedawa so přirunać ze zawodom a mordarstwo nic z njezbožom w zawodže!

Ale na druhéj stronje — tak wěruju ja — mamy wšu přičinu, tele mocy, kiž so wot wučencow wotkryja, k lěpšemu člowjestwa wužiwać. Čehodla tonle kongres njepreprošuje slědžerjow atomoweje bomby do Barlina z cyłego swěta, zo bychu sej zhromadnje slědžuju rozpominali, kak njebychu so tele mocy do služby smjerče, ale bychu so so do služby živjenja stajile? Barlin je jara přihodne městno za tajku konferencu. Ale tu w Barlinje smy město, kiž to bórze začuwa, hdyž so zaso započne, a my njechamy być z woporem atomowych bombow

Tohodla sej tež wuprosymy, zo njeby so dowoliło, zo so w němskim kraju tajke wěcy składują a atomowe kanony natwarja. — Snano móže tuton kongres hišće třeču prôstwu wuprají, zo bychu so jednanja, kotrež su so w Barlinje započale, wo wottwarjenju brónjow, wobmjezowanju produkcije atomowych bombow zaso wobnowiłe, a ze wšej jasnosću, wěrnostu a spěšnosću dale přewjedle.

Chléba je mało na swěće. Třeći džél ludstwa na zemi so wječor hłodny do łoża hotuje. — Nicō njepomha, zo hnydom po stach milionach ludži wušmörnjemy. Přetož njejsu jenož ludžo, kiž mrěja, ale cyła Boža stwórba so zajédojuće. —

Přečeljo! Nimamy hižo wjele časa. Stary wotc Bodelschwingh je raz w podobnej situaciji prajil: „Braťra, chwatajmy, přetož woni mjez tym mrěja!“

Před něšto njedželemi wopytr. předsyda ew. cyrkwinskoho zwonkownego zarjada, **D. Niemöller**, ewangelske cyrkwe w Českosłowakskej. Je tež rěčal před studentami duchownstwa w Praskej uniwersiće. Ewangelske cyrkwe

Serbski cyrkwinski džen strowi němski cyrkwinski džen

Předsydstwo serbskeho cyrkwinskoho dnja je prezidijej němskeho cyrkwinskoho dnja scěhwace pisal:

Serbski ewangelski cyrkwinski džen, „mały bratr“ němskeho ewangelskeho cyrkwinskoho dnja, tutomu při jeho lětušim zjězdze w Lipsku najwutrobnisze bratrowske postrowy praji.

Hižo přeco su — hdyž běše to možno — bratřa a sotry serbskeho jazyka z dwurěčnych němsko-serbskich wosadow w Hornjej a Delnjej Lužicy němske ewangelske cyrkwiske dny wopytali. Ale lětsa wusprawnja so wosebity postrow tohodla dokelž staj so wobaj cyrkwiskej dnjej, tež hdyž je jeju wobjim a wuznam wšelaki, jara přiblížaloj: Wy sće w spočatku julija w sewjeru na-

wječorneje Sakskeje, a my chceemy swoj 8. serbski ewangelski cyrkwinski džen, ke kotremuž je hač dotal knjez krajny biskop lic. Noth z Drježdán a knjez generalny superintendent D. Jakub z Choćebuza přilubił přinć, 26. a 27. junija w Rakecach, w sewjeru naraňeje Sakskeje wotměwać.

Nadžiju na poradzenju naju Cyrkwiskej dnjow stajimy jenož na knjeza cyrkwe a smy toho wjeseli.

W tutej wěrje a w tutej zwiazanosti strowimy němski ewangelski cyrkwinski džen w Lipsku, na starej serbskej zemi („Leipzig, po serbsku „Lipsk“, po němsku „Lindenort“, wuchadža wot serbskeho слова „lipa“ = die Linde), jara wutrobnje. La.

w ČSR so wjesela, zo sobu pojedu do Evanstona, mjez nimi znały prof. ew. bohoslowstwa, dr. J. I. Hromadka.

Synoda ewangelskeje cyrkwe w Němskej wurdzowaše w náleču wo mandželstwje a wo swójbje na poslednim zeńdzenju w Spandawje.

Synoda krajneje ew.-luth. cyrkwe w Sakskej zeńdze so wot 28. 6. hač do 3. 7. w Drježdānach-Plawnje.

Rada ewangelskeje cyrkwe w Němskej je jasne poselstwo přeciwo atomowej a wodžikowej bombje wudalo. Podpisaštaj biskopaj D. Dibelius jako předsyda ew. cyrkwe w Němskej a D. Lilje-Hannoverski jako městopředsyda. Tute poselstwo wozjewi so w P. B. pozdžišo tež serbsce.

Na přeprošenie Moskowskeho patriarcha pojede předsyda synody ew. cyrkwe w Němskej, **D. dr. Heinemann**, 17. junija do Moskwy. Dr. Heinemann chce w času Lipsčanskeho cyrkwinskeho dnja započatk julija zaso wróćo być, zo mohl so na cyrkwinskim dnju w Lipsku wobdzelić.

Kaž nětko hakle zhonichmy, zemré w Jenje profesor slowjanskich rěčow, dr. Reinhold Trautmann. Młodšim serbskim duchownym je profesor Trautmann znaty jako wěcowny spěchowar serbskeje rěče a serbskich studentow tehdom w swojim času w Lipsku. Tehdomniši slowjanski seminar je wón serbskim studentam k wuknjenju a wudospołnjenju w načerčinje rady přewostajil.

Lětsa woswjeća so 60. posmjeñiny Michała Hörnika. Michał Hörnik běše katolski měšnik a duchowny, naposledk w tachantskim zastojnstwje w Budyšinje. Mjenje znate wšak je, zo je wón swěru sobu pomhał, dobre ewangelske knihi w delnjoserbskej rěci w jadawać, mjez nimi modlerske. Běše muž praweje tolerancy. Njechamy to w jeho jubilejnym lěće zabyć. Michał Hörnik běše so we Worklecach narodžil a zemré 1894 w Budyšinje. Je tam na Miklawšku pochowany.

Prěnja čiščana hornjoserbska rěčnica, spisana wot duchowného Jurja Mateja w Cholmje w lěće 1721, so započnje z Božim slowom a to: „**Zadyn jazyk ani rěč njeje, hdjež by jich hłos slyšeć njebył**“ (Psalm 19, 4) a „Knjez budže dać

prédować we wšelkich rěčach, zo tych někotři so tež tam narodža“ (Psalm 87, 6). Plaća tute słowa tež za delnjoserbske wosady a pomery 1954!

Pjatk, 21. meje, wotmě so ew.-luth. wokrjesna synoda Budyškeho cyrkwinskeho wokrjesa w Budyšinje. Za serbske wosady je wažne, zo bu jako duchowny městopředsyda wokrjesneje synody wuzwoleny farar Lazer w Hodžijska. Jako předsyda bu wuzwoleny lajk, a to překupc Henker z Budyšina. Wólby na synodze plaća za 6 lět. potajkim hač do lěta 1960.

Hodžijsk. Našej wosadnej Arnušť Milank a jeho mandželska Klara rodž. Lehmannec woswjećištaj 23. meje złoty kwas. Wosebité wjesele bě jubilaromaj, zo možeštaj na jej u čestnym dnju hromadže do wot njeju lubowanego Božeho domu hdjež wosadny farar jeju požohnowa a jimać čestne wopismo krajneje cyrkwe přepoda. Knjez Milank je swěrny Serb, kiž je rad serbske zajimy podpěral. Wona je ze sobu stavom křesćanskeje žōnskeje služby. Wobaj staj derje znataj we wokolinje, wšak staj 36 lět doho Hodžijsku pôstu wobstaloj.

Njeswačidlo. Młodženc z Colditz přebywaše w Njeswačidle na wopyče a dojedze sebi do Chrostowskeho jězora na kupanje. Hač jeho Boža ručka zaja? Hač jemu spink (Krampf) zadžewaše pluwanje? Won so podnuri. Po dolhim pytanju namakachu jeho čelo. — Stó wé moj kónč? Won snadž je blisko!

Wulkí Wjelkow. 24. junija wóměje so, kaž kožde lěto w tutych dnjach, na našem pohrjabnišču, kiž tu na horce z wysokimi šmrékami wodate z boka leži, Janska nutrinosć. Loni so při tutej skladnosći kapalka ze zwonowej wěžičku, kiž běše hač dotal jenož z chowanku za grat atd., jako čelownja poswieći. Znutřka a zwonka běše su

kapalka dospołne wobnowiła. Jako wosebitu pychu dosta rumnosć napismo w němskej a serbskej rěci a to słwo Božeho pisma: „Zbóžni su morwi, kotřiž w Knjezu wumru.“

Pohrjabniščowa wosada, do kotrejež tež Chelno, lutherskeho džela, přisluša, wobsedžeše hač do lěta 1942 drohotnu suknjanu čelouwu plachtu z bombljemi a wušiwanjom ze slěbornej nitku debjenu. Na jednym boku běše w němskej, na druhzej w serbskej rěci horjeka naspomnjene hrónčko wušite. Tutu čelouwu plachtu běchmy k pohrjebej znateho představiznika dr. Frencla w Slonej Boršći wupožčili. Při pohrjabje — běch tehdom z kantom pri chowanjach tež na Slonej-Borščanskim pohrjabnišču — wobdzelištaj so tež dwaj funkcionaraj strony NSDAP w uniforme. Tymaj běše serbske napismi na čelowej plachće z pohórškem. Krótko po pohrjabje přiňdže pôlcaj a wozjewi, zo ma nadawk, čelouwu plachtu ze serbskim napisom scazać. Plachta so zhubi. Kaž pozdžišo zhonichmy, běše Mało-Wjelkowskij měščanosta nadawk dostał serbske napismo, kiž běše fašistam z pohórškem, wuproc dać. Žonskej, kiž běstej sej z tutym dželom wšu prou dawaloj, wobkručištej, zo běše to z tymi slěbornymi ničemi nemožna wěc, tak zo jima daty nadawk wuwjeć njemožeštej. Plachta pak njebé po wojnje wjace namakać. Bóh wě, hdje je wostała! Tutan podawk je z jačnym dopokazom, što fašiša, nas Serbow nastupajo, w myslach mějachu. Skoda wo našu rjanu hiše derje zdžeržanu čelouwu plachtu!

Hdyž tež nětko čelouwu plachtu ze serbskim hrončkom wjace nimmamy, smy sebi za narunanje w čelowni našeho pohrjabnišča tite hrončko w serbskej rěci napisac dali, tak zo možemy jo tam nadhlowje zemréteho, kiž tam na marach leži, stajne čitać. Džensa nas policija wjace njemoli, hdyž sebi tajke napismi zhotowic damy. Wowcer-Wjelkowskij

Drježdany. 4. 7. 54 budu zaso w Drježdānach serbske kemše w D. Měrčin Lutherowej cyrkwi. Prédować budže farar Lazer-Hodžijski. Napiše to swojim znamy do Drježdān!